

Informacja o konferencji naukowej „Aktywizacja zawodowa kobiet wiejskich poprzez rozwój drobnej przedsiębiorczości”

Podstawowymi formami aktywności zawodowej kobiet wiejskich w Polsce jest przede wszystkim praca w gospodarstwie rolnym oraz w gospodarstwie domowym, a także zyskująca na znaczeniu gospodarcza działalność pozarolnicza, w tym praca na własny rachunek. Kobiety wiejskie stają przed nowymi wyzwaniami i koniecznością szukania możliwości ekonomicznej aktywności, dającej godziwe źródło utrzymania im samym i ich rodzinom.

W Szkole Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie odbyła się 27 listopada konferencja naukowa nt.: „Aktywizacja zawodowa kobiet wiejskich poprzez rozwój drobnej przedsiębiorczości”.

Celem konferencji była prezentacja wyników badań prowadzonych w latach 1996–1998 w ramach grantu KBN pt. „Aktywizacja zawodowa kobiet wiejskich ze szczególnym uwzględnieniem drobnej przedsiębiorczości”.

Wyniki otrzymane z przeprowadzonych badań zamieszczono w dwutomowym opracowaniu: tom I „Społeczno-kulturowe i ekonomiczne uwarunkowania przedsiębiorczości kobiet” oraz tom II „Funkcjonowanie małych i średnich przedsiębiorstw prowadzonych przez kobiety”. Publikacje te zawierają opracowania syntetyczne i cząstkowe i stanowią podstawę do dyskusji na konferencji.

Otwarcia Konferencji w dniu 27 listopada dokonał w imieniu władz Uczelni oraz Wydziału Ekonomiczno-Rolniczego prof. dr hab. Andrzej Wiatrak. Obradom przewodniczył prof. dr hab. Mieczysław Adamowicz. Wprowadzenia dokonała prof. dr hab. Janina Sawicka, która kierowała badaniami zakończonego grantu.

W konferencji udział wzięło ponad 70 osób (w tym goście zagraniczni). Reprezentowane były ośrodki naukowe, centralne instytucje rządowe, a przede wszystkim służby doradcze z ODR. Całość debaty konferencyjnej podzielono na dwie sesje. W dyskusji głos zabrało 14 osób, wskazując na praktyczne i teoretyczne problemy przedsiębiorczości.

W ramach sesji pierwszej referaty wygłosili:

1. Andrzej Wiatrak – „Przedsiębiorczość na obszarach wiejskich”.
2. Krystyna Najder-Stefaniak – „Etyka biznesu”.
3. Janina Sawicka – „Aktywizacja zawodowa kobiet wiejskich poprzez rozwój drobnej przedsiębiorczości”.
4. Agnieszka Biernat-Jarka – „Sytuacja materialna kobiet prowadzących małe i średnie przedsiębiorstwa”.

W dyskusji, w tej części konferencji głos zabrali: Krystyna Gutkowska, Mieczysław Adamowicz, Krystyna Najder-Stefaniak, poruszając problemy teoretyczne związane z definiowaniem pojęcia przedsiębiorczość oraz jego skali i zakresu. Stanisława Dmítőca z Krajowego Stowarzyszenia Forum Kobiet w swoim wystąpieniu podkreśliła rolę organizacji kobiecych, między innymi we wspieraniu dążeń do osiągnięcia przez kobiety stanowisk, przywilejów, miejsc pracy, zarobków na równych zasadach z mężczyznami. Dyskutaneci wskazywali, że udział kobiet w różnych sferach życia społecznego jest zbyt mały, potrzebny jest ich większy dostęp do wiedzy i podnoszenia kwalifikacji.

W sesji popołudniowej, której przewodniczyła prof. dr hab. Janina Sawicka, wygłoszono następujące referaty:

1. Krystyna Gutkowska, Krystyna Żelazna – „Przedsiębiorczość – konsekwencje dla wiejskich gospodarstw domowych”.
2. Andrzej Filipowicz – „Drobna przedsiębiorczość – niektóre formy organizacyjne i uwarunkowania prawne”.
3. Aldona Zawojcka – „Przedsiębiorczość kobiet wiejskich w krajach Unii Europejskiej”.

W ożywionej dyskusji głos zabierali zarówno praktycy, jak i pracownicy naukowcy.

Jadwiga Tataara z ODR w Końskowoli wskazała na korzyści wynikające ze zrzeszania się drobnych przedsiębiorstw, np. tych prowadzących działalność agroturystyczną, jak i w ogóle mieszkańców wsi, w tym kobiet, w większej konkurencyjności na rynku. Podkreśliła, że większe zespoły mogą prezentować swoje racje w środowisku. Pozytywne przykłady takich organizacji, zrzeszeń i stowarzyszeń można obserwować w rolnictwie wielu krajów zachodnich.

Krystyna Żelazna z SGGW wskazała na znaczenie pracy kobiet w polskim rolnictwie, gdzie wykonują one większość pracochłonnych czynności w produkcji zwierzęcej. Dyskutancka zwróciła uwagę na problemy wynikające z łączenia działalności na własny rachunek z organizacją życia w rodzinie. Z badań wynika, że w tych rodzinach występuje partnerski podział obowiązków.

Vera Majerowa z Wydziału Ekonomicznego w Wyższej Szkole Rolniczej w Pradze wskazała na podobną sytuację kobiet wiejskich w Czechach, podkreślając, że w okresie transformacji w rolnictwie jest więcej niż poprzednio problemów, większe są trudności na rynku pracy, większe obciążenie kobiet pracą w gospodarstwach domowych i w rolnictwie.

Krystyna Najder-Stefaniak z SGGW podniosła problem motywacji w prowadzeniu działalności gospodarczej oraz wykorzystania doświadczeń z prowadzenia gospodarstwa domowego do działalności własnej firmy. W badaniach należałoby zweryfikować różnice między postawami deklarowanymi a praktyką co do etyki biznesu (uczciwość, pracowitość itp.).

Andrzej Filipowicz z SGGW wskazał na bariery rozwoju przedsiębiorczości na terenach wiejskich, takie jak: mała sprawność urzędów, utrudnianie, a nie ułatwianie działalności przez lokalną administrację. Inwestorów zniechęca także brak urządzeń infrastrukturalnych na terenach wiejskich.

Zdzisław Jakubowski z SGGW podkreślił, że stan infrastruktury w większym stopniu ogranicza lokalizację na wsi przedsiębiorstw dużych niż mniejszych. Drobną przedsiębiorczość powstaje w wyniku pogorszenia sytuacji ekonomicznej. Większą skalę działalności podejmuje się jako wynik oceny rentowności planowanej inwestycji, bardziej uwzględniając sytuację na lokalnym rynku pracy, a także nastawienie władz i administracji, których zadaniem jest pomoc w rozwiązywaniu spraw formalnoprawnych przedsiębiorców.

Elżbieta Tchórzewska z SGGW zwróciła uwagę, iż związki ekonomii i etyki uwarunkowane są kulturowo oraz że preferencje i wartości kulturowe określają nasz stosunek do świata biznesu oraz to, z jakimi doświadczeniami wejdziemy do UE.

Urzula Kraszewska z ODR Bonin (b. woj. koszalińskie) poruszyła problemy wsi koszalińskiej, gdzie 60% to gospodarstwa popegeerowskie, a bezrobocie wynosi 30%. Mieszkańcy wsi przeważnie nie podejmują pracy dodatkowej, niewiele też kobiet prowadzi własne firmy. Trudno jest zainteresować inwestorów z zewnątrz, na miejscu bowiem brakuje wykwalifikowanej siły roboczej, a mentalność ludzi nie sprzyja podejmowaniu lokalnych inicjatyw gospodarczych. Dyskutatka uważa, że potrzebny jest odgórny, centralny program rozwoju rolnictwa i restrukturyzacji obszarów wiejskich, w przeciwnym razie nie nastąpią pozytywne zmiany w tym specyficznym środowisku.

Bogusław Jeleń z Akademii Rolniczej w Krakowie, filia w Rzeszowie, scharakteryzował sytuację wsi na południu Polski w makroregionie południowo-wschodnim, gdzie duże szanse rozwoju ma przedsiębiorczość agroturystyczna. Uważa, że działalności agroturystycznej powinna sprzyjać czysta ekologicznie żywność (niskie zużycie nawozów w rolnictwie). Makroregion jest terenem uzdrowiskowym, w związku z tym kobiety wiejskie mogą organizować kwatery prywatne z wyżywieniem dla osób przyjeżdżających na zabiegi w zakładach leczniczych.

Halina Michalak z ODR Kościerzyn (b. woj. sieradzkie) podkreśliła konieczność podejmowania badań naukowych nad sytuacją kobiet wiejskich. Konkurencja jest przykładem łączenia wkładu nauki na rzecz praktyki i odwrotnie, roli praktyki, a w szczególności doradców, którzy wyraźniej widzą potrzeby i trudności wiejskiego środowiska. Współpraca środowisk naukowych i służb doradczych umożliwia wypracowanie propozycji opartych na znajomości teorii i realiów polskiej wsi.

Podsumowania obrad dokonała Janina Sawicka. Omówiła wynikające z przeprowadzonych badań i z dyskusji na konferencji czynniki, uwarunkowania oraz główne bariery rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce, w tym także tych prowadzonych przez kobiety. Na podstawie wyników badań przeprowadzonych w ramach grantu „Aktywizacja zawodowa kobiet wiejskich poprzez rozwój drobnej przedsiębiorczości” główne kierunki aktywizacji kobiet w środowisku wiejskim.

Podsumowanie

Kobiety wiejskie stają przed nowymi wyzwaniami i koniecznością szukania możliwości ekonomicznej aktywności, dającej godziwe źródło utrzymania im samym i ich rodzinom.

Celem konferencji było przedstawienie sytuacji kobiet podejmujących pozarolniczą działalność gospodarczą na obszarach wiejskich oraz ocena prowadzonych przez nie drobnych przedsiębiorstw. W ramach obrad podkreślono problemy związane z rozwojem przedsiębiorczości na obszarach wiejskich (warunki organizacyjno-prawne, stymulatory i bariery rozwoju, politykę państwa w tych dziedzinach). Jak podkreśliła jedna z uczestniczek konferencji, istnieje konieczność zrzeszania się drobnych przedsiębiorców (np. prowadzących działalność agroturystyczną), jak

i w ogóle mieszkańców wsi (w tym kobiet) w celu zwiększenia szans na rynku oraz prezentacji swoich racji w środowisku.

Organizatorzy konferencji mają nadzieję, że efekty spotkania zadowolili uczestników, wszyscy bowiem mieli możliwości prezentacji swoich poglądów, przedstawienia problemów w celu wspólnego ich rozwiązywania.

General Notes on Scientific Conference: „Rural Women Occupational Activating through Development of Small Business Run by Women”

Abstract

Rural women face new challenges and essentially to look for any possible economic activity that provides them and their families with sufficient source of living.

The purpose of the Conference was to present the situation of women undertaking non-agricultural occupational activity in rural areas and to assess small businesses run by women. In the course of the debate the focus was placed on problems arising from entrepreneurship development in rural regions (legal and organisational conditions, development incentives and obstacles, government economic policy affecting creation of small businesses run by women, etc.).

It was stated that there exists necessity for integration of small business runners through setting up different associations or unions (for example of these people involved in agri-tourism activity) as well as for integration of entire rural population (including women). Closer co-operation within selected groups would increase their competition power on the market and would make possible to represent them in the social dialogue.

The Conference organisers hope that meeting results fulfilled the requirements of its participants because all of them had the possibility to express their views and present any problems to solve them together.